

Naši dopisi

Iz postojinskega okraja.*) Dolgo sem čakal, da bo z dežele kak učitelj dal odmev govoru v peti seji deželnega zbora dne 17. sušca na izjave gosp. poslanca za kamniški okraj, a zastoj sem pričakoval, »Slovenec« sam je omenil malo potem, da bodo učitelji težko molčali. Gospoda poslanca grozno skrbi naraščaj šolskih troškov, to pa le šolskih, zakaj o drugih prilikah se ni nikoli tako izrazil. Doslej se je tu in tam povdarjalo, da vspehi ljudske šole niso povsem primerni žrtvam, ki jih dežela s šolo ima, ne da so učitelji tega krivi. G. Kersnik pa to odločno pové, da sta dva tehtna razloga, ki vplivata, da šolstvo in učiteljstvo ni tako, kakor bi moralo biti po pravici. To je, učitelji sami smo nevspehov krivi. Njemu je prvič, rečem, prvič pomanjkljivost šolskega nadzorstva, drugič pa čudno postopanje pri oddajah učiteljskih služb, ki dela učitelje služne in jih dovaja do tega, da ne gledajo več na svojo veljavo.

(Konec prih.)

Z Dolenjskega. »Entbahren sollst du, sollst entbahren! Das ist der ewige Gesang« (G. Faust I.)

Dopis »Z Notranjskega« v jedni zadnjih številčk Vašega lista mi je tako dopal, da sem ga dvakrat po vrsti prebral, ker dokaz je jako razviden, kako dobro se imamo učitelji. Uči pa mlajše tudi to, da bodi previden in sam, ako ti le okolnosti dopuščajo. Jaz še

*) Ta dopis je ponatisnen po »Sl.« št. 80.

nisem doslej nikoli takega domačega računa delal, gledal sem le, da nisem nikdar več izdal, kakor sem dobil; uvidim pa, da je jako koristen.

Pri vsem tem nam pa marsikateri naše tako nizke plače vedno le zavida. Tako nekemu dopisniku z Notranjskega v jednem naših dnevnikov ni všeč, da je nekdo iz istega dela Kranjske pisal resnico o naših plačah v »Učit. Tovarišu«.

Res bi bilo dobro, da bi se naše plače drugače uredile in sicer po službenih letih, ker to bi bilo najbolj pravično in za šole najkoristnejše, ker bi se učitelji tako ne premikali iz kraja v kraj.

Delo je pa posebno ondi težavno, kjer je preveliko število šolo obiskujočih otrok. Koliko je še na Kranjskem šol, v katerih pride na jedno učno moč čez 200, da, še celo čez 300, recí: tri sto učencev. Ali bi ne bilo tedaj pravično plače po službenih letih urediti, ker imajo večinoma oni učitelji največ učencev, ki so IV. plačilni vrsti? Pa bode že kdo rekel, le glej ga in poslušaj ga, kako zopet moleduje; le plača in denar, to se premleva vedno. Mislim pa, da se bo še, dokler se plače prav ne uredé.

Pa upajmo na boljšo bodočnost, katera nam mora jedenkrat prisijati in bodimo veseli dotlej, da pravo veselje v resnici pride, ker: »Ein Vergnügen erwarten, ist auch ein Vergnügen« — pravi Lessing. Tako bode naš trud nekoliko pozabljen in težavno naše delo olajšano. —I.

Društveni vestnik.

Iz kamniškega okraja. Dne 7. mal. travna je zborovalo naše okrajno učiteljsko društvo v Dobu. Zborovanje je počastilo izmed 35 društvnikov 6 gdč. učiteljic in 19 gg. učiteljev.

Točno ob 10. uri nastopi gdč. Gabriela Gogala ter obravnava berilo »Bučelica« stvarno in slovnično prav zanimivo.

Po dovršeni obravnavi običajno pozdravi predsednik g. Janežič navzočne, zahvali gdč. Gogalo za trud in način prednašanja, g. nadzorniku Letnarju pa za tako vestno obiskovanje naših zborovanj. — Spomni se vzvišene vladarske hiše in med društvnim letom umrtih visokih pokojnikov Žige in Henrika. Omeni tudi tristoletnico J. A. Komenskega, njegove nesmrtné ideje ter nas pozove, da naj nas vodi duh njegov gledé dela in narodnosti.

Društveni tajnik omenja spremembe in delovanje minolega leta ter se izjavi, da društvo ni sicer veliko storilo, a zadostuje popolnoma našim razmeram. Narod naš je majhen in temperament njegov kaj rad vzkipi bodi si pri naravni ali umetni temperaturi ter kuje idejale, katerih izvršiti pri tej raztresenosti ni kos. In stan naš pa je v tem narodu, ako ga pogle-

damo skozi politične naočnike, le majhna, a jako črna pika.

Ta stan je važen, potreben, imeniten itd. pravi politikar, kadar ga potrebuje v svoje namene. Kadar ga pa ta stan prosi z otročjo pobožnostjo: gospod, usmili se me! zavrne ga ter ga porine tje, kamor se mečejo iztisnene limone. Prilčno tako se je blatil naš stan pod različnimi političnimi firmami posredno in neposredno, vedoma ali nevedoma v polupreteklem času, ko so se obravnavale »res utemeljene prošnje« za povišanje naših plač. Denarja za nas ni, pač pa graja, neopravičena graja, ker posamezno zanemarjanje šolskega posla, če je sploh kje, kar jaz vedeti ne morem, še ni ves stan naš. vse učiteljstvo! Hud, bridek in nepričakovan udarec je to nedolžnim — pa njih je nebeško kraljestvo! Zato pa ne bodimo potrti. Živimo, ker živeti moramo, rajše v veselji nego v žalosti. Pogled skozi mnogobarveno politično steklo nam je razjasnil stališče, kar pa ni malo. Porabimo položaj, ki nas je osamel, združimo se med seboj v tesno bratško zvezo, v kateri si položimo svoje trpljenje, svoje nezgode in se iznebimo bolesti, ki nam jih provzročuje težak posel naš vsaj

do časa, kateri nas bode pravičneje sodil in pošteneje plačeval. V to naj pomaga Bog, naše društveno življenje, stanovska ljubezen, vzajemnost in ponos — učitelj sem!

Blagajnik g. Tramte izkazal je še, dasi je nakupil dvema umrlima tovarišema nagrobne napise in svetilke, preostanek v znesku 34-10 gl.

Med mnogimi nasveti omenim naj onega g. Letnarja, da naj društvo pristopi v spomin 300 letnice J. A. Komenskega kot pokrovitelj k Ciril-Methodovi družbi, kar se po temeljitem zagovoru g. nasvetovalca jednoglasno sprejme z dostavkom, da se vsota 100 gl. vplača v 3 letih.

Gospod Stiasny pa spravi v razgovor govor deželnega poslanca g. Kersnika glede stalnih nadzornikov. Temeljito in obširno pobija to namero, s katero bi se ničesar drugega ne doseglo, nego da se vpelje bureaukratizem v ljudsko šolstvo. Po živahni debati sprejme se sledeča resolucija:

1. Da se suplirajo oboleti učitelji ter da se začasno zasedejo izpraznene službe, potreba je vpeljati za vsak okraj namestnega učitelja.

2. Stalne šolske nadzornike vpeljati se nikakor ne more priporočati.

Ta resolucija pa je dala povod, da se je razgovarjalo tudi o po imenovanem gospodu poslancu izrečeni kritiki: «šolski uspehi so v marsičem negativni in učiteljstvo ni tako, kakoršno bi moralo biti». Ker je g. deželni poslanec ob jednom tudi ud našega slavnega c. kr. okrajnega šolskega sveta in kot tak popolnoma poučen v tuokrajnem šolstvu in učiteljstvu, more se smatrati, da ta kritika velja nam. Ker pa je tukajšnje učiteljstvo v zavesti, da je storilo svojo dolžnost, pozivlja g. nadučitelj Burnik navzočnega zastopnika v okrajnem šolskem svetu, da povprašata službenim putem, če je g. deželni poslanec kot ud c. kr. okrajnega šolskega sveta mislil nas, če pa ne, naj se naznani to vsem domačim šolskim vodstvom.

Ko se sprejmo še nekateri drugi nasveti ter izvolijo v odbor gg. Letnar, Janežič, Tramte, Toman, Stiasny, Trost in Keceľ, za zvezne delegate pa gđ. Klančar in gg. Gorjup, Kos in Stiasny, sklene g. predsednik sejo.

Ihan, sv. Jurija dan 1892. *Al. Keceľ.*

Iz Kranja. Vabilo k zborovanju učiteljskega društva za kranjski šolski okraj, katero bode dne 5. vel. travna t. l. ob 10. uri dopoldne v mestni dvorani v Kranju.

Vspored:

1. Pozdrav predsednikov.
2. Branje zapisnika.
3. Volitev delegatov k glavnemu zborovanju «Zveze».
4. O metodiki zgodovinskega pouka. Poročevalec g. L. Jelenc.
5. Nasveti.

Zaradi dveh že oglašanih važnih nasvetov vabi k obilni udeležbi *odbor.*

Iz Krškega. «Pedagogiško društvo» bode dne 5. vel. travna zborovalo v Kostanjevici v prostorih bralnega društva s sledecim sporedom:

1. Društvene stvari. (Odborovo poročilo).
2. Govor o pedagogičkem delovanju Jana Amosa Komenskega.
3. Nasveti.

4. Prosta zabava s petjem.

Začetek ob 11. uri predpoldne.

K obilni udeležbi uljudno vabi *odbor.*

Iz Gorice. Vabilo. Zborovanje učiteljskega društva za goriški okraj bode dne 12. vel. travna ob 9. uri predpoldne v Gorici na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole z naslednjim vspeodom:

1. O pravnih raznerah slovenskega učiteljstva.

2. O ženskih ročnih delih.

3. Poročilo odseka za opis okraja, oziroma volitev jednega uda v isti odsek.

4. Volitev delegatov k 4. zborovanju «Zveze».

5. Posamezni predlogi in nasveti.

Z ozirom na važnost vspeoda samega in posebnega odborovega predloga pričakuje se prav obilne udeležitve.

Posebnih vabil se ne bode razpošljalo. *Odbor.*

Iz Sežane. Učiteljsko društvo za sežanski okraj ima svoj glavni zbor s proslavo 300letnice rojstva veleuma J. A. Komenskega dne 5. vel. travna t. l. ob 10. uri v Sežani.

Dnevni red:

1. Slavnostni govor.
2. Himna Komenskemu.
3. Pozdrav predsednika.
4. Overovljenje zapisnika zadnjega zbora.
5. Načrt opisa jedne občine v sežanskem okraji.
6. Poročilo tajnikovo.
7. Poročilo blagajnikovo.
8. Poročilo pevovodje.
9. Volitev odbora.
10. Volitev delegatov k občnemu zboru «Zveze».

Slavnostni večer „Slovenskega učiteljskega društva“ v proslavo 300letnice rojstva J. A. Komenskega.

«Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani» je določilo v jedni svojih prvih sej letošnjega leta dostojno proslaviti prvega pedagoga J. A. Komenskega ob tristoletnici njegovega rojstva. Po celi širni naši Avstriji, da, po vsej Evropi so slavili razni kulturni narodi, vzlasti njega ožji rojaki, v zadnjih mesecih tega velikana. Kako bi mogla zaostati bela Ljubljana?

Odbor «Slovenskega učiteljskega društva» je ukrenil vse potrebno, da se dan proslave dne 19. mal. travna t. l. izvrši kolikor le možno častno. Da se je

pa to moglo izvršiti, priskočil je še sl. mestni zbor ljubljanski s svojo denarno pomočjo in nadejati se bilo vrlo zanimivega večera. S strani občinstva je pa zanimanje vzlasti proti zadnjim dnevom raslo vedno bolj in bolj. Žal, da so za ta večer pretesni čitalniški prostori prinorali odbor do omejitve povablencev na 300 oseb.

Ob 1/2 8. uri je bila dvorana napolnjena s svetom ljubljanskega meščanstva, med katerim smo opazili g. župana Grassellija, cesarskega svetnika gosp.

Murnika, deželnega odbornika g. dr. Vošnjaka in obilo družih dičnih ljubljanskih meščanov. Daje so počastili slavnost s svojim pohodom g. deželni šolski nadzornik Šuman s svojo obitelji, ljubljanske realke ravnatelj g. dr. Junowicz, g. gimnazijski ravnatelj in šolski nadzornik Senekovič, c. kr. šolski nadzornik g. prof. Levec in mnogo gospodov profesorjev ljubljanskih srednjih šol. Da je bilo učitelstvo kranjsko po svojih najboljših močeh zastopano, nam niti poudarjati ni treba. (Konec prih.)

Vestnik.

Najvišje odlikovanje. Presvetli cesar je podelil naučnemu ministru P. pl. Gautschu veliki križ Leopoldovega reda in ministerjalnemu svetniku v naučnem ministerstvu K. Germannu viteški križ istega reda.

Učiteljski tečaj za meščanske šole je naučni minister dovolil za šolsko leto 1892/3. v Mariboru. Predavali bodo in sicer: pedagogiko ravnatelj g. Schreiner, matematiko in prirodoslovje gg. prof. Lavtar in prof. Hirschler, prirodopisje g. prof. Koprivnik, nemščino g. prof. dr. Bezjak, oblikoslovje in risanje gg. prof. Kaufmann in vad. učit. Vavroh.

Učiteljska na Avstro-Ogerskem. L. 1890. je bilo v predlitavskih deželah 70 učiteljsk, 43 za učitelje in 27 za učiteljice; na Ogerskem jih je bilo tudi 70, 54 za učitelje, 16 za učiteljice. Po učnem jeziku je bilo v Predlitavskem nemških učiteljsk 40 (24 moških, 16 ženskih), čeških 12 (9 moških, 3 ženska), polskih 6 (3 moška in 3 ženska), laški 2 (1 moško, 1 žensko) in glede učnega jezika mešanih 8 (5 moških, 3 ženska). Ta učiteljska je obiskovalo 5276 kandidatov in 3032 kandidatinj. Ogerska učiteljska je obiskovalo 2438 kandidatov in 1067 kandidatinj. Za vzdrževanje učiteljsk je izdala v l. 1890. avstrijska vlada 1.712.512 gld., ogerska vlada pa v l. 1886. 901.554 gld. — Na Avstrijskem pride povprečno jedno učiteljsko na 340.505, na Ogerskem pa na 247.656 prebivalcev.

Zahvala. Slavna kmetska posojilnica Ljubljanske okolice je, kakor že nekatera prejšnja leta,

zopet letos podarila za uboge učence in učenke tukajšnje šole 10 gld. Za ta lepi dar se v imeni obdaru mladi in nje roditeljev izreka od krajnega šolskega sveta in šolskega voditeljstva slavnemu odboru navedene posojilnice tem potem najprisernejšo zahvalo.

Krajni šolski svet in vodstvo trirazredne ljudske šole v Šmariji, dne 14. sušca 1892.

Jan. Borštnik, preds. kr. š. sveta in voditelj.

Zahvala. Blagodelno društvo «Narodna šola» je blagoizvolilo poslati za tukajšnje šole lep računski stroj, kakor tudi za ubožno šolsko mladino več raznovrstnega šolskega blaga proti majhnemu znesku.

Za ta velikodušni dar izreka podpisani najtoplejšo zahvalo.

Vodstvo trirazredne ljudske šole v Šmariji dne 14. sušca 1892. *Jan. Ev. Borštnik*, vodja.

Zahvala. Da sta postali ljudski šoli v Dolenjem in Gorenjem Logatci ustanovnici društva Narodna šola, vplačala je slavna posojilnica v Logatci za njih ustanovnino po 20 gld. Za ta velikodušni dar se najtopleje zahvalujeta

Vodstvi ljudskih šol v Dolenjem in Gorenjem Logatci.

Zahvala. Slavno društvo «Narodna šola» je blagoizvolilo tukajšnji šoli za mali znesek 5 gld. priposlati mnogo raznega šolskega blaga.

Podpisano vodstvo se za ta blagodušni dar v imeni šolske mladine priserčno zahvaljuje.

Šolsko vodstvo v Cerknici 15. sušca 1892.

Karol Dermelj, nadučitelj-vodja.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 142

m. š. sv. Na mestni nemški štirirazredni deški ljudski šoli v Ljubljani je popolniti četrto učiteljsko mesto s pripadninami III. plačilne vrste in stanarino letnih 80 gld.

Listnica uredništva.

G. Postojnski: Danes ni bilo mogoče. — G. I. Z. v V. P.: Spis nam ugaja in ga priobčimo v kratkem. — G. J. R. v L.: Z didaktiko pričnemo v prihodnji številki in se bode tiskala, kakor je nasve-

Pravilno opremljene prošnje za to službinsko mesto je predpisanimu pitem vlagati pri podpisanim mestnem šolskem svetu do 23. vel. travna 1892 l.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani
dne 20. mal. travna 1892.

toval g. Novak. — Mnogim gg. sotrudnikom: Vse pride na vrsto. V zadnjih številkah nam je Komenski in deželni zbor vzel mnogo prostora, torej ni bilo mogoče; prosimo potrpljenja. — G. J. A. v Šm.: Dopis priobčimo prihodnjč.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejemo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.